

"WARDA LI TGHID ĠRAJJIETHA"

TA' DUN KARM

(Tissokta ma' l-Ġhadd ta' qabel)

Jien hekk inqis dina l-poëzija "warda li tghid ġrajjietha" bhal zagħżuġli b'saħħtu u hafif. Versi sħaħ u mexxejja, stil ċar u safi, bla ħażna ta' kliem barrani li jdejqek. Is-suġġett imbġhad hu oriġinali kemm jista' jkun: Warda tghid il-ġrajja tagħha :

Kienet għodwa sabiħa ta' Mejju
 Meta ftaħt minn gol-ġewża w ilbist
 Dik il-libsa li jilbes is-sema
 Hi u tixref ix-xemx, u ħarist

L-ewwel ħarsa ma' dwari. Fil-ġonna
 Oh ħdura! X'ħuġġieġa ta' lwien!
 Fuq is-siġar għasafar għannejja;
 Ilma jġelgel, tifwiġ kullimkien.

Mela, dina l-warda nfethet f'Mejju, x-xaħar tal-fjuri, ix-xaħar tal-fwieħa. U, jghid il-Poëta, malajr għaddew is-siġħat ta' żgħożiħta; għaddew ħief imma ħienjin, bin-nida tbewwes lil sidirħa u bix-xemx tberred lil qalbħa. Kienet fil-milja ta' ħajjitha meta xbejba, għajnejħa żewġ kwiekeb, firditha minn ħdan ommħa; ħaditha f'kamritha; u minn hemm telqet biħa fis-sala tal-ballu. Hemmekk, f'dik id-dar sabiħa, tghid il-warda x'semgħet u x'rat. Rat kotra żġħiażagħ jittajru, jitbandlu, jixxenglu li fakkruħa f'dawk il-friefet li ħienja kienu jimirħu ġewwa l-ġonna qalb il-fjuri li tlellex u tfuħ". U qalet li semgħet kliem ħelu għasel, li rāt ħarsiet ta' mħabba kbira, li xi xbejba mistħija u beżgħana, tisfar. Hemm, qalb dak id-daqq imgħaġġel tal-pjanu, qalb dak iż-żfin taz-żgħażagħ ferrieħa, bdiet il-warda tħoss iż-żina ta' lbiesħa tonqsilħa. Għax ix-xbejba, mitlufa wara ż-zagħżuġli li żifen magħħa, xejn ma ħasbet fiħa, ħallietha tiġ-ġarraf, tidbiel. U hekk temmet ġrajjietha dina l-warda, imwielda fil-fantasija tal-Poëta Malti Dun Karm.

Bħala xoġħol letterarju dina l-poëzija tiswa mitqilħa deheb, ċara biżżejjed, tiftieħem malajr u ma fiħieħ kliem tqil li trid tqalleb moħħok biex tifħmu. Hi mqassma f'qatgħat ta' tliet strofi l-waħda, kull qatgħa ħi marbuta, b'id tas-sengħa, ma' ta' qbilħa. Kull waħda fiħa dehriet ġodda u sbieħ, magħqudin flimkien b'ħje-

lijiet irraq ta' fantasija qishom dik il-harira li tgħaddi minn bejn iż-żibeġ u ddomi-hom f'hannieqa. Bejn kull strofa hemm xi haġa li tiġbdek, li ssaħħrek. Dun Karm jaf biżżejjed kif isebbali il-poëzija tiegħu: kulhadd jaf li t-fennija ta' l-istess hjiel li kerha, iżda kultant Dun Karm ihaddimha għax mindaqviet tinħass sabiħa:

*Kien hemm trab ta' rubini fis-sema,
Kien hemm xmajjar ta' deheb maħlul.*

Mhux biss, imma Dun Karm jagħraf ukoll juża l-armonija imitativa, u int u qed taqra tħossok qed tissieheb ma' dak li qed isir:

- (i) Imbgħad hriġna, w terraqna, terraqna
Qalb nies tgegweg, u tħares u ssus;
Dhalna fl-aħħar ġe' dar—dar sabiħa—
Dawl u mirja w kristalli bir-rfus
- (ii) Weqgħet sikta: mill-pjanu ġiet mewġa
Ta' daqq mghaġġel, qabbieži, ferrieh

Laqatni hafna l-vers "*hekk minsija, midruba, muġuġħa*" b'dak il-kliem twil u mkarkar li juri bħal karba ta' ruħ li trid tinfired mill-ġisem. Il-warda kienet waslet biex tiflew lewnha għal dejjem; u billi fil-hsieb tal-Poëta dina l-warda kienet mogħtija r-ruħ biex tara u titkellem, għalhekk issa f'tarf haj-jitha, bħal fi tmiem il-hajja tal-bniedem, dina r-ruħ donnha qiegħda tfittex li tinfired minn suret-il-warda. Il-poëzija sabiħa kemm tridha; l-egħluq tajjeb hafna.

Barra dina l-poëzija, Dun Karm tana hafna xogħlijiet olira kollha mexxejja, hfief, helwin. Min tassew ihobb il-Malti, ma jistax ikun li jinsa lil dana l-bniedem kbir li hadem shiħ u qawwi għat-tixrid ta' l-imċewlaħ ilsien tagħna. Hu biex ngħid hekk, il-bennej ta' dak kollu li hu sabiħ, għani, fejjiedi fiċ-ċkejknin gzejjer tagħna. Għad jasal jum li għal Dun Karm ix-xemx tinzel u qatt aktar ma titla', iżda l-għana tiegħu jibqa' dejjem shiħ biex jiswa ta' tagħlima għall-Malti ta' għada, tteggġiga għaż-żgħażaġħi li telgħin u għad jitolgħu mal-harba taż-żmien.

ĠUZI CHETCUTI